

ET PM OM MISJONSBEGREPET

av

ENOK ÅDNØY

Det Lutherske Verdensforbund har bedt åtte medlemskirker samarbeide om et studium med følgende tema: «Hvilke typer av strukturer trenger kirken og menighetene å bevare og utvikle for å kalle, utruste og frigjøre mennesker for vitnesbyrd og tjeneste i verden?»

Dette hovedtema studeres fra fire ulike synspunkter:

1. Hva er noen av de vesentlige faktorer for «strukturer» i menigheter i misjon?

2. Hvilken rolle spiller det kristne fellesskap i ulike former for formidlingen av evangeliet?

3. Hvilke ressurser finnes, og hvorledes kan de bli klarlagt og nyttiggjort for utrustning av kristne til vitnesbyrd og tjeneste i verden?

4. Hvilke personlige og felles avgjørelser må tas når det gjelder engasjement i ekte misjonsinnsats i spesielle og vekslende situasjoner?

Sammen med de lutherske kirkene i India er den norske kirke bedt om å arbeide med undertema 1. Det er nedsatt en studiekommisjon med følgende medlemmer: pastor Enok Ådnøy (formann), stipendiat Ake Dalin, pastor Arne Hagen, rektor Olav Hagesæther, redaktør Ove Hestvold, cand. mag. Siggen Myhre, redaktør Sigvart Riiser, direktør Øyvind Skard og lektor Per Øverland.

Pastor Helge Hognestad er kommisjonens sekretær.

Kommisjonen begynte sitt arbeid i oktober i fjor og skal levere sin rapport innen desember i år. Rapportene fra alle de kirker som er med i studiet, blir så bearbejdet av LVF's stab. Materialet blir deretter, våren 1969, gjennomarbejdet av en gruppe på 20–30 representanter fra lutherske kirker over hele verden, og går så til LVF's neste generalforsamling i Brasil i 1970. Dens hovedtema er «Sendt til verden».

Den norske kommisjonen hadde ikke arbejdet lenge før den følte behovet for å klargjøre hva vi egentlig legger i begrepet «misjon». Det var enighet om at nyere misjonsteologi har pekt på vesentlige sider av det bibelske misjonssyn, sider som til dels har vært lite påaktet hos oss. Samtidig var det nødvendig å avgrense seg mot en del nyere tanker som etter vår mening ikke svarer til Det nye testamentes forkynnelse og kristen bekjennelse. Som et første forsøk på en klargjøring skrev da undertegnede følgende «PM om misjonsbegrepet», beregnet til internt bruk i kommisjonen. Det må altså ikke tas for mer enn det det er: et utgangspunkt for samtale, et arbeidsdokument. Det videre arbeid i kommisjonen har tydelig vist at det kan kritiseres og bør korrigeres og suppleres på flere punkter (noe som foreløpig ikke har vært mulig å gjøre), enda det selvsagt ikke har vært meningen å lage noe utkast til en fullstendig misjonsteologi. Noe slikt har naturligvis heller ikke kommisjonen til hensikt å gjøre. Den ønsket bare å trekke fram noen aspekter som synes viktige for en rett vurdering av vårt kirke- og menighetsliv. PM-et er altså da et forsøk på å nevne noen slike aspekter.

1. Guds missio og kirkens plass i den

Misjon er at Gud, Skaperen og Herren over himmel og jord, sendte sin enbårne Sønn for å frelse verden. Senderen er Gud, adressen er verden. Derfor ble Gud menneske. Misjonens mål er å samle alt til ett i Kristus, dens innhold at Sønnen åpenbarer Faderen, avslører fiendskapet og legger grunnen til forsoning og fred ved å sone verdens synd ved sin død og oppstandelse.

På dette grunnlag heter det: Bli forlikt med Gud! Vend om, for Guds rike er kommet nær! Det er Gud som vender seg til sin skapning gjennom sin Sønn, han som er sann Gud og sant menneske. Denne henvendelsen er Helligåndens gjerning. Nicaenum bekjenner troen «på Den Hellige Ånd, som er Herre og gjør levende, som går ut fra Faderen og Sønnen».

Faderens og Sønnens sendelse av Ånden kan ikke kartlegges og registreres i sin helhet (jfr. Joh. 3). Likevel vet vi vesentlige ting om den:

Han som sendes, kommer fra Kristus og Kristi far, han kalles Kristi ånd, og han er Jesu Kristi talsmann, som «skal ta av mitt og forkynde dere». I denne autentisitet ligger Åndens autoritet.

Denne tilknytningen til den inkarnerte Gud, dvs. Jesus av Nasaret, kommer til uttrykk ved at Ånden bruker Kristusforkynnelsen — i Ord og sakramenter — som sitt medium. Om Gud vender seg til verden med sitt fredstilbud også ad andre veier, vet vi ikke. Men likesom vi vet at Gud var i Jesus av Nasaret og forlikte verden med seg selv, så har vi hans løfte om at han fortsatt møter oss i nådemidlene.

Når Kristus sender Ånden, sikter det på menneskeheten. Konkret realiseres sendelsen ved at mennesker hører om Guds godhet åpenbart ved korsdøden og tar imot hans fredstilbud, og ved at de som tar imot forlikelsen, dermed er blitt vitner om den. Dette er kirken. Annerledes uttrykt: Kirken er at Ånden samler og sender. Kirken er Åndens verk og Åndens verktøy. Kirken lever av og for evangeliet om Kristus.

Få steder kommer Bibelens oppfatning av sendelsen så konsist og klart til uttrykk som i Joh. 20 hvor det fortelles at den oppstandne kom og stod midt iblant disiplene, viste dem sine sår, og sa: «Fred være med dere! Likesom Faderen har utsendt meg, sender jeg dere!» Med disse ord åndet han på dem og sa: «Ta imot Den Hellige Ånd!» Her er alle vesentlige momenter i sendelsen med: Den oppstandne Herre møter sitt folk, viser til forsoningen og gir dem på ny del i den, gir dem Ånden, og sender dem ut med den fullmakt han selv har fra Faderen.

Med bakgrunn i disse og liknende ord og hele den sammenheng som er nevnt i det foregående, vil noen foretrekke uttrykket Kristi misjon (istedenfor Guds misjon) for å gjøre helt klart at missio er knyttet til inkarnasjonen og nådemidlene.

2. Misjon er ikke en aktivitet blant andre kirkelige aktiviteter, men kirkens «vesen» og funksjon

Alt hva menigheten er og gjør, må ses som del av Kristi sendelse til verden og vurderes ut fra denne totalforståelsen.

Kirken er til for verdens skyld, dvs. som et ledd i Guds frelsesplan med verden. Når det heter at kirken skal være «kirke for de andre», så er det riktig dersom det forstås i denne sammenheng. Men bare når kirken er forskjellig fra verden, kan den være noe for verden. Kirken er derfor ikke bare et redskap til verdens frelse, men også en foreløpig realisering av frelsen. Den er ikke bare pilgrimsfolk og sendebud, den er også en flokk som følger en hyrde. Med andre ord: For selve sendelsens skyld er samling og en viss avsondring nødvendig.

Det kan også ses fra et annet synspunkt: Sendelse (missio) forutsetter oppdrag (commissio) og fullmakt fra den som sender, et oppdrag og en fullmakt som i siste instans ikke kan hentes noe annet sted enn fra Herrens møte med sitt folk i ord og sakramenter.

3. Hele kirken er Kristi misjon

Det er *Guds folk* som sendes, ikke bare enkelte personer eller grupper (f. eks. de som har bestemte verv). Ved dåpen er alle ordinert til misjon, utvalgt til å være «et kongelig presteskap, et hellig folk» for å forkynne de herlige ting Gud har gjort. Denne forkynnelse, som er misjonens innhold, skjer ved alle som tror på Kristus, i alle de sammenhenger de lever, og gjennom alle de organer, tjenester og livsformer som menigheten har. Misjon er altså avhengig av at hvert enkelt lem av menigheten fyller sin spesielle funksjon som en del av helheten. Misjon forutsetter at menigheten blir bygd opp i nytestamentlig mening (jfr. Efes 2, 20 ff., Efes 4, 1–16. 1. Pet. 2, 4–10), dvs. at den stadig i Kristusfellesskapet blir satt i stand til å utføre de forskjellige tjenestene som til sammen gir uttrykk for menighetens liv.

En rapport fra Missouri-synoden taler i denne sammenhengen om menighetens firfoldige tjeneste:

- «1. Som Kristi legeme i verden er kirken Kristi misjon. Kirken som Kristi misjon gir seg uttrykk i en firfoldig tjeneste, i
 - a. *koinonia*, dvs. at kirken som fellesskap har del i Guds liv, og dens lemmer deler hverandres liv.
 - b. *leiturgia*, som omfatter både det forsamlede Guds folks gudstjeneste i tilbedelse av Ham og forkynnelse av Hans herrevelde, og de enkelte kristnes gudstjeneste når de lever sitt liv i verden i det kall Gud har satt dem.
 - c. *diakonia*, det at kirken svarer i kjærlighet og omsorg på all menneskelig nød — så vel gjennom samlet innsats som Kristi legeme som gjennom de enkelte lemmers liv.
 - d. *martyria*, kirken vitner om Guds kjærlighet i Kristus for at menneskene skal komme til tro på Ham og bli frelst.
2. Denne firfoldige tjeneste holdes sammen i kirkens ene misjon, som er å leve i verden i Guds kjærlighet åpenbart i Jesus Kristus og samtidig anbefale denne kjærlighet til menneskene i Den Hellige Ånds kraft, for at de må vende seg til Ham og ta imot Ham som sin Frelser og Herre.
3. Denne kirkens ene misjon uttrykkes i enhver aktivitet på to måter:

- a. kirken tjenes av Kristus i hans uavbrutte misjon til verden, og
- b. kirken er selv i Hans tjeneste for den verden Gud har plasert den i.»

(Report of Mission, Self-Study and Survey, by Dr. Martin L. Kretzmann, overs. v. E.Å.)

4. Kirken er Kristi misjon til hele samfunnet

Verden er skapt av Gud og er under hans omsorg. Ofte har vi stilltiende godtatt det syn at kirken skal holde seg til «religiøse spørsmål» og ikke blande seg i sosiale og politiske saker. Resultatet er at mange av kirkens lemmer ikke venter noen ledelse fra kirken når det gjelder deres sendelse til verden. Nå har ikke kirken greie svar på alle de komplekse spørsmål som reiser seg i et samfunn under rask forvandling. Men vi vet at de som sendes av Kristus, er lys, salt og surdeig i verden. Det må bety at hvor et lem av Kristi legeme er, der er hele legemet virksomt. Når kirkens lemmer oppfatter kirken på denne måten, vil de innenfor dette legeme søke den styrke og innsikt som gjør det mulig å være Kristi misjon på nettopp den plass Gud har satt dem. Deres vitnesbyrd vil kanskje ikke forvandle forholdene i samfunn, industri, forretningsliv og offentlig styre. Men resultatene overlater vi i Guds hånd.

Når en kristen på denne måten bærer fram sitt legeme som et levende offer, så er innsatsen på disse områdene ikke «verdslige» aktiviteter, men det daglige livs gudstjeneste. Holdes dette klart, kommer også kirkens spesielle tjenester (embetet) på rett plass i sammenhengen.

5. Kirken er både Guds folk og et sosialt fenomen

De to aspektene skal ikke spilles ut mot hverandre. Forsøk på å rendyrke det første fører til falsk spiritualisme: kirken oppfattes da som et sjele-felleskap uten noe virkelig forhold til den

verden Gud har satt den i. Ensidig betoning av det institusjonelle vil gjerne svekke sansen for at kirken er Guds folk og Kristi legeme.

Samtidig er det viktig å skjelne mellom de to aspekter. For mens kirken som Guds folk alltid er den samme, så er kirken som sosial institusjon foranderlig og bestemmes i stor grad av de samfunnsmessige omgivelsene. Nettopp denne dobbeltsidighet nødvendiggjør en stadig og våken kritikk av alle menighetens former. Alt som hører inn under kirken som sosial institusjon, f. eks. alle menighetens skikker, omgangs- og arbeidsformer, må stadig vurderes på ny ut fra spørsmålet: Svarer dette til kirkens karakter som Guds folk i misjon til verden i dag?

I en utredning om det normative i de nytestamentlige menighetsformer peker professor Nils A. Dahl på fem grunnelementer som er konstituerende for menigheten og derfor uforanderlige. M.a.o.: Skal kirken være Guds folk og Kristi legeme, kan den aldri gi slipp på disse grunnelementer. Men det betyr ikke kirkeleg konservatisme:

«Om en fastholder evangeliet, dåpen, den lokale forsamling, nattverdfeiringen og «nøklemakten» som grunnelementer for menighetsformen, innebærer dette ikke kirkelig konservatisme. De i dag eksisterende menighetsformer er sikkert i svært stor utstrekning bestemt av sekundære, historiske og sosiologiske faktorer. De elementære funksjoner er der nok, men sammen med menneskelige tradisjoner som hindrer dem i å bli virkelig bestemmende for menighetens totale struktur. Nødvendigheten av reform og fornyelse av menighetene ligger ikke bare i hensynet til mennesker i en verden med raske sosiale omveltninger, men like meget i selve de faktorer som konstituerer menigheten som sådan.»